

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

9 päivänä syyskuuta 2003 *

Asiassa C-137/00,

jonka High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Crown Office) (Yhdistynyt kuningaskunta) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

The Queen

vastaan

The Competition Commission, aikaisemmin **The Monopolies and Mergers Commission**,

Secretary of State for Trade and Industry,

The Director General of Fair Trading,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

ex parte:

Milk Marque Ltd ja

National Farmers' Union,

Dairy Industry Federationin (DIF) osallistuessa asian käsittelyyn,

ennakkoratkaisun EY 12, EY 28—30, EY 32—38, EY 49 ja EY 55 artiklan, tiettyjen kilpailusääntöjen soveltamisesta maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan 4 päivänä huhtikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 26 (EYVL 1962, 30, s. 993) sekä maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 (EYVL L 148, s. 13), sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä heinäkuuta 1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1587/96 (EYVL L 206, s. 21), tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: ensimmäisen ja viidennen jaoston puheenjohtaja M. Wathelet, joka hoitaa yhteisöjen tuomioistuimen presidentin tehtäviä, jaostojen puheenjohtajat R. Schintgen ja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit C. Gulmann, D. A. O. Edward, A. La Pergola, P. Jann, V. Skouris (esittelevä tuomari), F. Macken, N. Colneric ja J. N. Cunha Rodrigues,

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Milk Marque Ltd, edustajinaan K. P. E. Lasok, QC, ja barrister A. Griffiths, solicitors Freshfieldsin valtuuttamina,

- National Farmers' Union, edustajinaan S. Isaacs, QC, ja barrister C. Lewis, solicitor C. Holmen valtuuttamana,

- Dairy Industry Federation (DIF), edustajanaan N. Green, QC, solicitor N. Parrin valtuuttamana,

- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään J. E. Collins, avustajanaan D. Anderson, QC, ja barrister K. Beal,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään P. Oliver ja K. Wiedner,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Milk Marque Ltd:n, edustajanaan K. P. E. Lasok, National Farmers' Unionin, edustajinaan S. Isaacs ja C. Lewis, Dairy Industry Federationin (DIF), edustajinaan N. Green ja barrister M. Lester, Yhdistyneen kuningaskunnan

hallituksen, asiamiehenään G. Amodeo, jota avustavat D. Anderson ja K. Beal, sekä komission, asiamiehinään P. Oliver ja K. Wiedner, 5.2.2002 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.9.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Crown Office) on esittänyt 31.3.2000 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 11.4.2000, EY 234 artiklan nojalla neljä ennakkoratkaisukysymystä EY 12, EY 28—30, EY 32—38, EY 49 ja EY 55 artiklan, tiettyjen kilpailusääntöjen soveltamisesta maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan 4 päivänä huhtikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 26 (EYVL 1962, 30, s. 993) sekä maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 (EYVL L 148, s. 13), sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä heinäkuuta 1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1587/96 (EYVL L 206, s. 21; jäljempänä asetus N:o 804/68), tulkinnasta.
- 2 Kysymykset on esitetty asiassa, jossa valittajina ovat Milk Marque Ltd (jäljempänä Milk Marque) ja National Farmers' Union (jäljempänä NFU) ja niiden vastapuolina Competition Commission, aikaisemmin Monopolies and Mergers

Commission (jäljempänä Competition Commission), Secretary of State for Trade and Industry (jäljempänä Secretary of State) ja Director General of Fair Trading (jäljempänä DGFT) ja jossa on kyse siitä, että Competition Commission suositteli laatimassaan selonteossa toimenpiteisiin ryhtymistä Milk Marquee vastaan sen väitetyn kilpailua rajoittavan käyttäytymisen vuoksi, ja Secretary of State tämän selonteon perusteella myöhemmin tekemistä päätöksistä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 EY 33 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on:

- a) lisätä maatalouden tuottavuutta edistämällä teknistä kehitystä sekä varmistamalla, että maataloustuotantoa kehitetään järkipäisesti ja että tuotannon tekijöitä, varsinkin työvoimaa, hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla;
- b) taata näin maatalousväestölle kohtuullinen elintaso erityisesti lisäämällä maataloudessa työskentelevien henkeä kohti laskettuja tuloja;
- c) vakauttaa markkinat;

d) varmistaa tarvikkeiden saatavuus;

e) taata kohtuulliset kuluttajahinnat.”

4 EY 34 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan yhteisen maatalouden markkinajärjestelyn tulee rajoittua vain EY 33 artiklassa lueteltujen tavoitteiden toteuttamiseen, eikä siinä saa syrjiä tuottajia tai kuluttajia yhteisössä.

5 EY 36 artiklassa määrätään:

”Maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan sovelletaan kilpailusääntöjä koskevan luvun määräyksiä vain siltä osin kuin neuvosto — — ottaen huomioon 33 artiklassa luetellut tavoitteet määrittää.”

6 Asetus N:o 26 on annettu EY:n perustamissopimuksen 42 artiklan (josta on tullut EY 36 artikla) ja 43 artiklan (jota on muutettuna tullut EY 37 artikla) nojalla.

7 Asetuksen N:o 26 ensimmäisen perustelukappaleen mukaan ”perustamissopimuksen [36] artiklan mukaan yhteiseen maatalouspolitiikkaan kuuluu siitä päättäminen, onko perustamissopimuksen kilpailusääntöjä sovellettava maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan”.

- 8 Asetuksen N:o 26 1 artiklassa säädetään, että ”— — perustamissopimuksen [81]—[86] artiklaa sekä niiden täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä sovelletaan kaikkiin perustamissopimuksen [81] artiklan 1 kohdassa ja [82] artiklassa tarkoitettuihin sopimuksiin, päätöksiin ja menettelyihin, jotka koskevat perustamissopimuksen liitteessä [I] lueteltujen tuotteiden tuotantoa tai kauppaa, jollei 2 artiklasta muuta johdu”.
- 9 Perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettuihin tuotteisiin kuuluu muun muassa maito.
- 10 Asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Perustamissopimuksen [81] artiklan 1 kohtaa ei sovelleta sellaisiin edellisessä artiklassa tarkoitettuihin sopimuksiin, päätöksiin ja menettelyihin, jotka kuuluvat olennaisena osana kansallisiin markkinoihin tai jotka ovat tarpeen perustamissopimuksen [33] artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Sitä ei sovelleta sellaisiin yksittäisen jäsenvaltion maataloustuottajien, tuottajien yhteenliittymien tai tällaisten yhteenliittymien muodostamien yhteenliittymien sopimuksiin, päätöksiin ja menettelyihin, jotka koskevat maataloustuotteiden tuotantoa tai myyntiä taikka maataloustuotteiden yhteisten varastointi-, käsittely- tai jalostuslaitosten käyttöä sikäli kuin niihin ei sisälly velvoitetta noudattaa määrättyjä hintoja, jollei komissio toteaa, että kilpailu tällöin estyy tai että perustamissopimuksen [33] artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttaminen vaarantuu.

2. Jollei yhteisön tuomioistuimen toimivallasta tutkia komission päätöksiä muuta johdu, ainoastaan komissiolla on toimivalta, sen jälkeen kun se on kuullut jäsenvaltioita ja niitä yrityksiä tai yritysten yhteenliittymiä, joita asia koskee, sekä muita luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, joiden kuulemista se pitää tarpeellisena, ratkaista päätöksellään, joka on julkaistava, mitkä sopimukset, päätökset ja menettelyt täyttävät 1 kohdassa säädetyt edellytykset.”

- 11 Neuvoston asetuksella N:o 804/68 on perustettu maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely. Tässä asetuksessa säädetään muiden konkreettisten toimenpiteiden lisäksi maidon tavoitehinnasta Euroopan yhteisössä. Asetuksen 3 artiklassa tästä säädetään seuraavasti:

”1. Yhteisölle vahvistetaan vuosittain maidon tavoitehinta.

— —

2. Tavoitehintaa on se maidon hinta, joka pyritään varmistamaan tuottajien myymän maidon kokonaismäärälle markkinointivuoden aikana yhteisössä ja sen ulkoisilla markkinoilla tarjoutuvien myyntimahdollisuuksien mukaan.

3. Tavoitehintaa vahvistetaan meijeriin toimitetulle ja rasvapitoisuudeltaan 3,7-prosenttiselle maidolle.

4. Tavoitehintaa vahvistetaan perustamissopimuksen [37] artiklan 2 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen.”

- 12 Ajanjaksona 1997—1998, johon viitataan Competition Commissionin kertomuksessa, oli voimassa maidon tavoitehinnan sekä voinin ja rasvattoman maitojauheen interventiohintojen vahvistamisesta maidon markkinointivuodeksi 1997/1998 25 päivänä kesäkuuta 1997 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1190/97

(EYVL L 170, s. 6). Asetuksen N:o 1190/97 ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan, että ”yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet olisi otettava huomioon vahvistettaessa vuosittain yhteisiä maataloushintoja; yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita ovat erityisesti kohtuullisen elintason takaaminen maatalousväestölle, tarvikkeiden saatavuuden turvaaminen ja kohtuullisten kuluttajahintojen takaaminen”.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 13 Milk Marque Ltd on maataloustuottajien osuustoiminnallinen yhtiö, joka kerää, jakelee ja markkinoi maitoa. Heti sen jälkeen, kun maitomarkkinat vapautuivat Yhdistyneessä kuningaskunnassa vuonna 1994, Milk Marquen jäsenillä oli noin 60 prosentin osuus maidontuotannosta Isossa-Britanniassa. Competition Commissionin selonteon mukaan ajanjakson 1997—1998 aikana tämä osuus oli 49,6 prosenttia. Vuoden 1999 huhtikuusta syyskuuhun ulottuvalla ajanjaksolla osuus oli edelleen laskenut 40,8 prosenttiin.
- 14 Asiakirjoista käy ilmi toisaalta, että Yhdistyneen kuningaskunnan tuottajien maidostaan saama hinta oli sekä ennen sääntelyn purkamista että sen jälkeen yhteisön säännösten mukaista tavoitehintaa alhaisempi. Toisaalta Milk Marquen jäsenten käyttämä hinta on jatkuvasti kuulunut alhaisimpien sääntelyn purkamisen jälkeen Englannissa ja Walesissa tarjottujen tuottajahintojen joukkoon.
- 15 Milk Marquella ei alun perin ollut omaa maidonjalostukseen tarvittavaa tuotantovälineistöä. Se hankki yhden juustoa valmistavan yrityksen vuonna 1997 ja toisen vuonna 1998. Milk Marque suunnitteli maidonjalostuskapasiteetin huomattavaa laajentamista. High Courtissa esitetty todistusaineisto osoittaa, että muissa jäsenvaltioissa on useita vertikaalisesti integroituneita meijeriosuuskuntia, joilla on huomattava markkinaosuus.

- 16 DGFT esitti 27.1.1998 toimenpidepyynnön Competition Commissionille, jonka toimivaltaan kuuluu muun muassa tutkia ja laatia selonteot monopolitilanteista, joista säädetään vuoden 1973 Fair Trading Actissa (jäljempänä FTA) ja vuoden 1998 Competition Actissa (jäljempänä CA), jotta tämä tutkisi mahdollisen monopolitilanteen lehmän raakamaidon tuotannossa Isossa-Britanniassa. Competition Commission sai tutkimuksensa päätökseen 26.2.1999 ja lähetti selontekonsa Secretary of Stateen.
- 17 Competition Commission toteaa tässä selonteossa ensiksi, että FTA:n 6 §:n 1 momentin a kohdan mukainen suuruusperusteinen monopolitilanne vallitsee, koska Milk Marque tuottaa vähintään neljänneksen Isossa-Britanniassa tuotettavasta maidosta.
- 18 Competition Commission katsoo lisäksi, että Milk Marquella on valta-asema (powerful position) Ison-Britannian maitomarkkinoilla, ”mikä on osaltaan vaikuttanut siihen, että Isossa-Britanniassa maidon hinta on korkeampi kuin paremmissa kilpailuolosuhteissa”.
- 19 Kolmanneksi Competition Commission katsoi, että Milk Marque oli käyttänyt markkinavoimaansa (market power) sitä suosivan suuruusperusteisen monopolitilanteen hyväksikäyttämiseksi tai ylläpitämiseksi, koska se oli:

— nostanut maidon keskimääräistä hintaa yli sen tason, johon olisi muutoin päästy, ryhtymällä hintasyrjintään, joka ilmenee useissa muodoissa

- estänyt toisasteista maitokauppaa tuottajien välillä perimällä näiltä ylisuuria edelleentoimitusmaksuja ja asettamalla rajoituksia maidon myynnille

- siirtänyt maidon muodollisen myyntimenettelyn ulkopuolelle ja siten rajoittanut asiakkailleen tarjotun maidon määrää tilanteessa, jossa maidon kysyntä on pysynyt lähestulkoon samana, nostaa siten maidon marginaalihintaa

- käyttänyt myyntijärjestelmäänsä tavalla, joka oli omiaan luomaan tiedollista epäsymmetriaa sen itsensä ja sen asiakkaiden välille, ja näin aiheuttanut tarpeetonta epävarmuutta näille asiakkaille ja houkutelut ne tällä tavoin ostamaan maitoa korkeampaan keskihintaan kuin muutoin olisi tapahtunut

- vasta viiveellä tunnustanut proaktiivisen jäljitettävyyden merkityksen ja oli ollut haluton täyttämään asiakkaiden vaatimuksia tältä osin ja

- oli kiinnittänyt liian vähän huomiota kaikenkokoisten asiakkaidensa oikeutettuihin vaatimuksiin, jotka koskivat niille tarjottuja sopimustyyppisiä ja muita seikkoja.

20 Neljänneksi Competition Commission katsoi yhtäältä, että Milk Marquen toimintatavat ja menettely (lukuun ottamatta sen menettelyä jäljitettävyyden osalta)

olivat todettuja tosiseikkoja, jotka olivat tai saattoivat olla yleisen edun vastaisia. Competition Commissionin mukaan nimenomaiset kielteiset vaikutukset olivat seuraavat:

- ”i) raakamaidon hinnan nousu, joka on ainakin osittain siirtynyt kuluttajille, minkä seurauksena kuluttajat maksavat raakamaidosta enemmän kuin siinä tapauksessa, ettei Milk Marque olisi kyennyt pitämään maidon hintaa toimivassa kilpailutilanteessa muodostuvaa hintatasoa korkeampana, ja
- ii) kustannusten nousu ja suurempi epävarmuus Ison-Britannian meijeriteollisuudessa, minkä seurauksena Ison-Britannian jalostajat ovat investoineet vähemmän ja tulleet vähemmän kilpailukykyisiksi sellaisten tuotteiden osalta, joilla käydään kansainvälistä kauppaa, kuin ne muutoin olisivat, ja Ison-Britannian kokonaistuotanto on suuruudeltaan ja arvoltaan vähäisempi kuin muutoin.”

21 Competition Commissionin mukaan toisaalta Milk Marquen tytäryhtiön MMD:n suunnittelema jalostuskapasiteetin lisääminen oli todettu tosiseikka, jonka voitiin odottaa olevan vastoin yleistä etua sen kielteisen vaikutuksen takia, että tämän vuoksi Milk Marque voi käyttää edelleen hyväksi sitä suosivaa suuruusperusteista monopolitilannetta ja voimistaa edellä tarkoitettuja kielteisiä vaikutuksia.

22 Näiden havaintojen perusteella Competition Commission antoi suosituksia, joilla pyrittiin ”eliminoimaan Milk Marquen markkinavoima, luomaan maidontuotantomarkkinoille enemmän kilpailua ja tarjoamaan tuottajille ja jalostajille uusia mahdollisuuksia kehittää näiden sekä kuluttajien etuja palvelevia kauppal-

lisiä suhteita”. Pääasiallisena suosituksena oli Milk Marquen uudelleenorganisointi jakamalla se kolmesta viiteen itsenäiseen ja kilpailevaan kiintiötä hallitsevaan osaan, jotka voivat myydä maitoaan tavanomaiselta kaupalliselta pohjalta ja halutessaan ryhtyä jalostamaan maitoa.

23 Competition Commission suositteli myös eräitä väliaikaistoimia ennen Milk Marquen jakamista koskevan suosituksen toimeenpanoa. Näiden toimien tarkoituksena oli varmistaa, että Milk Marque

- ”a) ei enää ryhdy toimiin sellaisen sopimuksen tekemiseksi tai toteuttamiseksi, joka koskee jalostuslaitoksen hankkimista tai rakentamista,
- b) ei enää tee sopimusjalostusjärjestelyjä muutoin kuin hätätapauksissa ja tapauksissa, joissa se on ainoa vaihtoehto maidon hävittämisen välttämiseksi,
- c) ei tee yksilöllisiä maidontuotantoa koskevia sopimuksia jalostajien kanssa sellaisin ehdoin, joita ei julkisteta ja jotka eivät ole kaikkien ostajien saatavissa,
- d) ei tee maidontuotantoa koskevia sopimuksia, jotka sisältävät maidon käytötarkoituksia koskevia rajoituksia, ja
- e) ei aseta rajoituksia, jotka koskevat maidon ohjaamista toiseen toimituspisteeseen, eikä peri muualla ohjaamisesta maksua muutoin kuin tosiasiallisesti syntyneiden lisäkustannusten kattamiseksi.”

24 Secretary of State ilmoitti 6.7.1999 Competition Commissionin selonteon perusteella tekemistään päätöksistä. Secretary of State hyväksyi selonteossa esitetyt havainnot ja suositukset lukuun ottamatta ehdotusta Milk Marquen jakamisesta. Sen sijaan Secretary of State kehotti DGFT:tä pohtimaan ja esittämään, mitä muutoksia olisi tehtävä Milk Marquen myyntimenettelyjen osalta selonteossa esiin tuotujen yleisen edun vastaisten vaikutusten poistamiseksi. Toisaalta Secretary of State hyväksyi väliaikaiset toimet ja päätti saada Milk Marquen sitoutumaan niiden toteuttamiseen toistaiseksi kolmen kuukauden kuluessa.

25 Secretary of Staten päätösten seurauksena Milk Marque ilmoitti lehdistötiedotteessa 17.9.1999 ehdotuksestaan, joka koski osuuskunnan jakamista kolmeen pienempään osuuskuntaan ja joka pantaisiin toimeen 1.4.2000. Ehdotus oli kehitetty Department of Trade and Industryn ja Office of Fair Tradingin kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen. Näissä keskusteluissa Secretary of State oli ilmoittanut, ettei se ajaisi Competition Commissionin esittämien väliaikaisten toimien toteuttamista, jos se saisi Milk Marquelta takeet siitä, että

— uudet osuuskunnat tekevät päätöksensä ja myyvät maidon toisistaan riippumatta

— niiden välisiä yhteisyrityksiä ei perusteta maidon myynnin tai jalostuksen alalla

— niillä ei ole yhteistä johtoa ja

— yksikään niistä ei omista osuutta yhdessäkään toisessa näistä yrityksistä.

- 26 Secretary of State luopui 5.11.1999 vaatimuksestaan, joka koski Milk Marquen sitoutumista väliaikaisiin toimiin, joita Competition Commission oli selonteos- saan suositellut. Secretary of State täsmensi kuitenkin, että hän sallisi uusien osuuskuntien jalostavan maitoa vain siinä tapauksessa, että hän katsoisi niiden toimivan riippumattomasti toisistaan.
- 27 Näistä tapahtumista huolimatta Milk Marque valitti Competition Commissionin selonteosta ja Secretary of Statein sitä seuranneista päätöksistä High Courtiin. Myöhemmin NFU, joka on järjestö, joka edustaa 80:tä prosenttia Ison-Britannian maataloustuottajista, valitti myös mainitusta selonteosta ja päätöksistä edellä mainittuun tuomioistuimeen. Tuomioistuin on yhdistänyt nämä kaksi valitusta.
- 28 High Courtissa Milk Marque ja NFU ovat muun muassa väittäneet, että Competition Commission ja Secretary of State rikkovat yhteisön oikeuden säännöksiä, kun ne ovat katsoneet, että ne ovat toimivaltaisia tutkimaan Milk Marquen jäsenten toimintaa, ja kun ne ovat suositelleet toimenpiteisiin ryhtymistä FTA:n nojalla tai ryhtyneet FTA:n nojalla toimenpiteisiin estääkseen Milk Marquen jäseniä saamasta korkeampaa hintaa maidostaan. Milk Marque ja NFU väittävät myös, että ryhtyessään tulevaisuudessa FTA:n tai CA:n mukaisiin toimenpiteisiin Secretary of State ja/tai Competition Commission rikkovat Euroopan yhteisön säännöksiä.
- 29 High Court katsoi, että päätöksen antaminen Milk Marquen ja NFU:n muutoksenhakuasioissa ja sen ratkaiseminen, onko heidän vaatimuksensa hyväksyttävä ja onko vahingonkorvausta mahdollisesti tuomittava maksettavaksi, edellyttää ennakkoratkaisun pyytämistä yhteisöjen tuomioistuimelta erityisesti sen osalta, onko kansallisilla viranomaisilla toimivaltaa puuttua maito- ja maitotuotealan yhteiseen markkinajärjestelyyn, ja mikäli tällainen toimivalta on, mitkä ovat sen oikeudelliset rajat, kun kyseistä toimivaltaa käytetään.

30 Milk Marquen ilmoituksesta, että se jakautuu 1.4.2000 jälkeen pienempiin alueellisiin osuuskuntiin, joiden markkinaosuus on alle 25 prosenttia, eli alle sen kynnyksen joka on suuruusperusteista monopolia koskevien FTA:n säännösten soveltamisen edellytyksenä, High Court toteaa, että ilmoitus on vaikuttanut Secretary of Staten päätöksiin, jotka ovat muutoksenhaun kohteena. High Court katsoo, että sen on otettava huomioon meneillään oleva FTA:n soveltaminen sekä CA, joka tulee voimaan 1.3.2000.

31 Näiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen pohjalta High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Crown Office) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko EY 32—38 artiklaa, [4 päivänä huhtikuuta 1962 annettua] neuvoston asetusta N:o 26 ja neuvoston asetusta N:o 804/68, sellaisina kuin ne ovat muutettuina, tulkittava siten, että ne estävät jäsenvaltiota soveltamasta vuoden 1973 Fair Trading Actin ja vuoden 1998 Competition Actin kaltaista kansallista lainsäädäntöä siihen tapaan, jolla maidontuottajat järjestäytyvät osuuskunniksi ja jolla ne toimivat myydessään ja jalostaessaan maitoaan,

a) kaikissa tapauksissa, tai

b) kun tavoiteltuna tai tosiasiallisena vaikutuksena on se, että nämä tuottajat eivät voi nostaa maitonsa hintaa, tai

c) kun tavoiteltuna tai tosiasiallisena vaikutuksena on tuottajien maidostaan saaman hinnan lasku tilanteessa, jossa kyseinen hinta jo on alempi kuin asetuksen N:o 804/68 3 artiklan mukaisesti vahvistettu tavoitehintaa, tai

d) tavalla, joka on ristiriidassa jonkin tai joidenkin seuraavista kanssa:

i) EY 33 artiklassa lueteltujen tavoitteiden kanssa, ja/tai

ii) maito- ja maitotuotealan yhteiseen markkinajärjestelyyn perustuvan politiikan taikka sen päämäärien tai toiminnan kanssa, ja/tai

iii) EY 36 artiklaan ja asetukseen N:o 26 perustuvan politiikan kanssa?

2) Estääkö neuvoston asetuksen N:o 804/68 nojalla vahvistaman maidon tavoitehinnan tarkoitus jäsenvaltiota

a) käyttämästä tavoitehintaa yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuvien tosiasiallisten hinnanmuutosten ilmaisijana

b) pitämästä sitä tosiseikkaa, että maidontuottajien osuuskunta on kyseisessä valtiossa saavuttanut jäsenilleen maidon hinnan, joka on tavoitehintaa alhaisempi mutta on jonakin ajankohtana lähempänä tavoitehintaa kuin jonakin toisena ajankohtana, osoituksena siitä, että kyseinen osuuskunta käyttää markkinavoimaa, mikä osaltaan vaikuttaa siihen, että hinnat ovat korkeampia kuin kovemman kilpailun vallitessa?

- 3) Onko EY 28—30 artiklaa sekä EY 49 ja EY 55 artiklaa tulkittava siten, että ne estävät jäsenvaltiota soveltamasta vuoden 1973 Fair Trading Actin ja vuoden 1998 Competition Actin kaltaista kansallista lainsäädäntöä sillä tavoin, että maidontuottajien osuuskuntaa, jolla on todettu olevan markkinavoimaa, kielletään lähettämästä jäsentensä tuottamaa maitoa sopimus-kumppaneille jalostettavaksi kyseisen osuuskunnan lukuun myöskään muihin jäsenvaltioihin sillä perusteella, että osuuskunta pyrkii tällä toimenpiteellä käyttämään markkina-asemaansa hyväkseen?
- 4) Kun muissa jäsenvaltioissa on suuria, vertikaalisesti integroituneita meijeri-osuuskuntia, joiden sallitaan toimia, onko yleisen syrjäytäkiellon joko sellaisenaan tai EY 12 ja/tai EY 34 artiklassa sille annetun erityisen vaikutuksen vuoksi tulkittava estävän jäsenvaltiota soveltamasta vuoden 1973 Fair Trading Actin ja vuoden 1998 Competition Actin kaltaista kansallista lainsäädäntöä sillä tavoin, että maidontuottajien osuuskuntaa, jolla on todettu olevan markkinavoimaa, kielletään
- a) hankkimasta tai rakentamasta uusia jalostuslaitoksia osuuskunnan jäsenten tuottaman maidon jalostamista varten, kun tämä antaisi osuuskunnalle mahdollisuuden käyttää markkina-asemaansa yhä paremmin hyväkseen, tai
- b) lähettämästä jäsentensä tuottamaa maitoa sopimus-kumppaneille jalostettavaksi osuuskunnan lukuun asianomaiseen jäsenvaltioon tai muihin jäsenvaltioihin sillä perusteella, että osuuskunta pyrkii tällä toimenpiteellä käyttämään markkina-asemaansa hyväkseen?”

Tutkittavaksi ottaminen

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

- 32 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus epäilee, voidaanko ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät ennakkoratkaisukysymykset ottaa tutkittavaksi. Milk Marquen vapaaehtoinen jakautuminen kolmeksi osuuskunnaksi poisti sen valta-aseman maitomarkkinoilla, joka oli todettu Competition Commissionin tutkimuksessa ja johon sen selonteko ja selonteon perusteella tehdyt päätökset ja suositukset perustuivat.
- 33 Ennakkoratkaisukysymykset esittänyt tuomioistuin ei tosin ole katsonut, että Milk Marquen valitus on jäänyt ilman kohdetta, muun muassa Milk Marquen esittämän todistusaineiston perusteella, joka koskee Yhdistyneen kuningaskunnan kilpailulainsäädännön mahdollista tulevaa soveltamista Milk Marquen seuraajayhtiöihin. Milk Marque on erityisesti huomauttanut, että on kaupallisesti ja taloudellisesti järkevää sen seuraajaosuuskuntien kannalta suunnitella yhteistointia, mukaan lukien rakenteellisten yhteyksien kehittäminen, yhteinen myynti- ja ostotoiminta, jalostuskapasiteetti sekä sulautuminen.
- 34 Näiden seikkojen valossa Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus katsoo, että vastaus ensimmäiseen kysymykseen voi sen yleisluonteisuudesta huolimatta olla tärkeä kansallisille kilpailuviranomaisille, mukaan lukien Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset, niiden toimivallan määrittämiseksi maatalousalalla tulevaisuudessa. Toisen, kolmannen ja neljännen kysymyksen hyödyllisyyttä Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus epäilee suuresti.

- 35 Erityisesti toisen kysymyksen osalta Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus toteaa, että kysymys on täysin teoreettinen. Tämä kysymys ei Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mielestä koske lainkaan yhteisön oikeuden tulkintaa, josta yhteisöjen tuomioistuimen tulisi antaa ennakkoratkaisu.
- 36 Kolmas ja neljäs kysymys ovat menettäneet tapahtumien vuoksi Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mukaan merkityksensä siltä osin kuin ne koskevat muutoksenhakua Competition Commissionin selontekoon. Toisaalta nämä kysymykset ovat täysin hypoteettisia siltä osin kuin ne koskevat sellaista mahdollista tulevaisuuden tilannetta, jossa osuuskunnan markkinavoima olisi sellainen, että siitä aiheutuisi näissä kysymyksissä mainitun kaltaisia kilpailunrajoituksia.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 37 On huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta oikeudellisesta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityspiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos esitetyt kysymykset koskevat yhteisön oikeuden tulkintaa, yhteisöjen tuomioistuimen on siten yleensä ratkaistava ne. Yhteisöjen tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymyksen vain, jos on ilmeistä, että yhteisön oikeuden tulkintamisella, jota kansallinen tuomioistuin on pyytänyt, ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen tai jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka yhteisöjen tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. erityisesti asia C-415/93, Bosman, tuomio 15.12.1995, Kok. 1995, s. I-4921, 59—61 kohta; asia C-36/99, Idéal tourisme, tuomio 13.7.2000, Kok. 2000, s. I-6049, 20 kohta ja asia C-379/98, PreussenElektra, tuomio 13.3.2001, Kok. 2001, s. I-2099, 38 ja 39 kohta).

- 38 Tässä tapauksessa on todettava, että kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on toimittanut yhteisöjen tuomioistui-
melle yksityiskohtaisen esityksen pääasian tosiseikoista ja siihen liittyvästä lain-
säädannöstä sekä niistä syistä, miksi se katsoo vastauksen sen esittämiin
kysymyksiin olevan tarpeen, jotta se voi antaa tuomion.
- 39 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että se on eri mieltä Yhdistyneen
kuningaskunnan hallituksen kanssa siitä, että Competition Commissionin
selonteko ja Secretary of Staten tekemät päätökset ovat menettäneet merkityk-
sensä niiden antamisen jälkeisten tapahtumien ja erityisesti sen vuoksi, että Milk
Marque on vapaaehtoisesti jakautunut kolmeksi erilliseksi osuuskunnaksi. Kan-
sallinen tuomioistuin korostaa tältä osin, että voidakseen lausua siitä, ovatko
Milk Marquen ja NFU:n valitukset perusteltuja, sen on otettava huomioon sekä
FTA:n että CA:n meneillään oleva soveltaminen ja että ennakkoratkaisu on siis
tarpeen, jotta se voi asianmukaisesti antaa ratkaisun osapuolten oikeuksista ja
velvollisuuksista, kansallisten viranomaisten toimivaltaisuudesta ja tälle toimi-
vallalle asetetuista rajoista sekä Milk Marquelle ja NFU:lle mahdollisesti
myönnettävistä vahingonkorvauksista.
- 40 Ensimmäinen, kolmas ja neljäs kysymys on näin ollen otettava tutkittavaksi.
- 41 Sen Yhdistyneen kuningaskunnan väitteen osalta, ettei toiseen kysymykseen liity
yhteisön oikeuden tulkintaa koskevia ongelmia, riittää, kun todetaan, että tällä
kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin itse asiassa kysyy, onko
asetuksen N:o 804/68 vastaista, että toimivaltaiset kansalliset kilpailuviran-
omaiset tutkiessaan yrityksen markkinavoimaa kansallisen käsittelyn yhteydessä
käyttävät yhteisön määräämää tavoitehintaa. Tästä seuraa, että kysymys koskee
yhteisön oikeuden tulkintaa ja voidaan siis ottaa tutkittavaksi.

42 Näin ollen esitettyihin kysymyksiin on vastattava.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

43 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy ensimmäisellä kysymyksellään, onko EY 32—38 artiklaa ja asetuksia N:o 26 ja N:o 804/68 tulkittava siten, että kansalliset viranomaiset ovat toimivaltaisia soveltamaan kansallista kilpailulainsäädäntöä kansallisilla markkinoilla valta-asemassa olevaan maidontuottajien osuuskuntaan alalla, jota maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely koskee.

44 Mikäli vastaus kysymykseen on myöntävä, kansallinen tuomioistuin kysyy, mitkä ovat tämän mahdollisen toimivallan rajat ja erityisesti ylittävätkö toimivaltaiset kansalliset kilpailuviranomaiset nämä rajat, kun ne ryhtyvät pääasiassa mainitun kaltaisiin toimiin, jotka kohdistuvat markkinoilla valta-asemassa olevaan maataloustuottajien osuuskuntaan, jonka kysymyksessä olevana ajanjaksona maksamat hinnat olivat jatkuvasti asetuksen N:o 804/68 3 artiklan 1 kohdan mukaisia tavoitehintoja alhaisemmat.

45 Ensiksi on siis tutkittava, ovatko jäsenvaltiot lähtökohtaisesti toimivaltaisia toimimaan kansallisen kilpailulainsäädännön nojalla sellaisella alalla, jota maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely koskee.

Jäsenvaltioiden toimivalta toimia kansallisen kilpailulainsäädännön nojalla alalla, jota maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely koskee

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

- 46 Milk Marque ja NFU väittävät, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä (asia 31/74, Galli, tuomio 23.1.1975, Kok. 1975, s. 47, Kok. Ep. II, s. 425, 26—30 ja 32 kohta; asia 60/75, Russo, tuomio 22.1.1976, Kok. 1976, s. 45, Kok. Ep. III, s. 1, 5 kohta; asia 10/79, Toffoli ym., tuomio 6.11.1979, Kok. 1979, s. 3301, 12 kohta; asia 166/82, komissio v. Italia, tuomio 7.2.1984, Kok. 1984, s. 459, 5 ja 23 kohta; asia 59/83, Biovilac v. ETY, tuomio 6.12.1984, Kok. 1984, s. 4057, Kok. Ep. VII, s. 683, 16 kohta ja asia 27/85, Vandemoortele v. komissio, tuomio 11.3.1987, Kok. 1987, s. 1129, 20 ja 21 kohta) ilmenee, että kansalliset viranomaiset eivät ole toimivaltaisia soveltamaan FTA:n tai CA:n kaltaista kansallista kilpailulainsäädäntöä alalla, jota koskee yhteinen markkinajärjestely. Milk Marque ja NFU katsovat, että yhteisön lainsäädäntö, jolla on perustettu maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely, on tyhjentävä ja antaa yhteisölle yksinomaisen toimivallan.
- 47 Valittajien mukaan tämän yhteisön yksinomaisen toimivallan vuoksi jäsenvaltiot tai niiden viranomaiset eivät voi ryhtyä toimiin, jolla pyritään suoraan tai epäsuorasti asettamaan yhtenäisen maidon tuottajahinta. Valittajien mukaan ei myöskään ole tarpeen, että kansalliset toimenpiteet koskevat suoraan hintaa, jotta voitaisiin katsoa, että sillä loukataan yhteisön yksinomaista toimivaltaa (em. asia Toffoli ym., tuomion 11 ja 12 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että muuta kuin maatalousalaa koskevat toimenpiteet voivat myös loukata yhteisön yksinomaista toimivaltaa (em. asia Galli; asia 51/74, Van der Hulst, tuomio 23.1.1975, Kok. 1975 s. 79, Kok. Ep. II, s. 437; asia 65/75, Tasca, tuomio 26.2.1976, Kok. 1976, s. 291, Kok. Ep. III, s. 53; yhdistetyt asiat 88/75—90/75, SADAM ym., tuomio 26.2.1976, Kok. s. 323 ja asia 154/77, Dechmann, tuomio 29.6.1978, Kok. 1978, s. 1573).

- 48 Milk Marque ja NFU katsovat pääasian osalta, että toimet, joihin Secretary of State on ryhtynyt, ovat jäsenvaltion yksipuolisia toimia, joiden tarkoituksena on vaikuttaa maidon hinnanmuodostukseen ja kauppaan alalla, jota koskee yhteinen markkinajärjestely. Näiden toimien tavoitteena on saada maidon keskihinta laskemaan. Milk Marquen ja NFU:n mukaan tähän tavoitteeseen pyrittiin siitä huolimatta, että Milk Marquen tuottajahinta on jatkuvasti ollut selvästi alempi kuin yhteisön tavoitehinta. Toisin sanoen kansallisilla toimenpiteillä pyrittiin alentamaan tuottajille maksettavaa hintaa tavoitehintaa alemmalle tasolle.
- 49 Mainittujen toimenpiteiden käyttöönoton tarkoituksena ja vaikutuksena oli se, että tuottajahinta ja kuluttajahinta laskevat tasolle, jonka kansalliset viranomaiset yksipuolisesti katsoivat olevan kyseisen jäsenvaltion yleisen edun mukainen ottamatta huomioon yleistä etua yhteisön tasolla.
- 50 Milk Marque ja NFU lisäävät lopuksi, että toimintaan, jota koskee yhteinen markkinajärjestely, sovelletaan kilpailulainsäädäntöä vain EY 36 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla, jossa tunnustetaan yhteisen maatalouspolitiikan ensisijaisuus perustamissopimuksen kilpailun alan tavoitteisiin nähden (asia C-280/93, Saksa v. neuvosto, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-4973, Kok. Ep. XVI, s. I-173, 61 kohta ja asia C-311/94, IJssel-Vliet, tuomio 15.10.1996, Kok. 1996, s. I-5023, 31 kohta), ja asetuksen N:o 26 nojalla. Kansallisen ja yhteisön kilpailulainsäädännön rinnakkaisesta soveltamisesta aiheutuu valittajien mielestä ristiriitoja, koska yhteisön kilpailulainsäädännön täytäntöönpanossa on otettava huomioon yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet, ja näin ollen maataloustuottajien osuuskunnat saatetaan asetuksen N:o 26 mukaisen järjestelmän alaisuuteen. Kansallisen kilpailulainsäädännön soveltamisessa ei sitä vastoin ole asetettu tällaista rajoitusta, ja sen nojalla voidaan ryhtyä toimenpiteisiin, jotka eivät ole sallittuja asetuksen N:o 26 nojalla.
- 51 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus väittää, että mikäli yhteisö olisi halunnut, ettei kansallista kilpailulainsäädäntöä sovelleta maataloustuotannon alalla, se

olisi käyttänyt menettelyä, joka on aina sen käytettävissä. Yhteisön asetuksia tai direktiivejä olisi voitu antaa EY 83 artiklan 2 kohdan e alakohdan nojalla. Yhtäkään tällaista asetusta tai direktiiviä ei ole kuitenkaan tämän menettelyn olemassaolosta huolimatta annettu. Näin ollen Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mukaan kansallista kilpailulainsäädäntöä kokonaisuudessaan voidaan lähtökohtaisesti soveltaa maatalousalalla.

- 52 Siitä väitteestä, jonka mukaan EY:n perustamissopimuksella on siirretty kansallisten viranomaisten koko toimivalta yhteisen maatalouspolitiikan osalta kokonaisuudessaan yhteisölle, ja erityisesti EY 33 artiklassa tarkoitetuista tavoitteista, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus huomauttaa, että yhteinen markkinajärjestely ei voi olla olemassa ”tyhjiössä”, riippumatta kansallisista säännöksistä ja toimista, jotka ovat tarpeen sen voimaansaattamiseksi. Hallitus mainitsee esimerkkinä sen, että alalla, jota koskee yhteinen markkinajärjestely, yhteisön oikeus voi paitsi sallia kansallisen rikoslain soveltamisen myös edellyttää sitä (asia 68/88, komissio v. Kreikka, tuomio 21.9.1989, Kok. 1989, s. 2965, Kok. Ep. X, s. 167, 23—25 kohta).
- 53 Yhteisön kilpailulainsäädäntö ei myöskään muodosta tyhjentävää sääntelyä, koska sitä sovelletaan vain, jos kilpailunrajoitus vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Se, että suljetaan pois kansallisen kilpailulainsäädännön soveltaminen ja näin kielletään valvonta tilanteessa, jossa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ei vaikuteta, merkitsisi Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mukaan sitä, että Competition Commissionin selonteossa mainittujen kaltaiset, kilpailua vakavasti rajoittavat sopimukset ja markkinavoiman väärinkäyttö salitaan.
- 54 Dairy Industry Federation (jäljempänä DIF) katsoo, että yhteisön sääntely ei estä kaikissa olosuhteissa soveltamasta kansallista kilpailulainsäädäntöä maidontuottajien osuuskuntien järjestäytymismuotoihin ja niiden maidon myyntiä ja jalostusta koskeviin menettelyihin. Viitaten yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön (asia 14/68, Wilhelm ym., tuomio 13.2.1969, Kok. 1969, s. 1, Kok. Ep. I, s. 377) DIF katsoo, että yhteisön lainsäädännön olemassaolo estää

ryhtymästä toimenpiteisiin kansallisen kilpailulainsäädännön perusteella vain silloin, kun mainitut toimenpiteet haittaavat yhteisön oikeuden täysipainoista ja yhdenmukaista soveltamista tai sen täytäntöön panemiseksi suoritettujen toimenpiteiden vaikutusta.

- 55 Komissio päättelee muun muassa edellä mainitussa asiassa Wilhelm ym. annetun tuomion ja yhdistetyissä asioissa 40/73—48/73, 50/73, 54/73—56/73, 111/73, 113/73 ja 114/73, Suiker Unie ym. v. komissio, 16.12.1975 annetun tuomion (Kok. 1975, s. 1663) perusteella, ettei mikään yhteisön oikeussääntö estä soveltamista normaalisti EY 82 artiklaa maataloustuotannon alalla. Mikään ei myöskään estä jäsenvaltioita soveltamasta vastaavia, tätä alaa koskevia sisäisiä säännöksiä.
- 56 Komission mukaan pääasiaa koskevassa valitusasiassa FTA:n soveltaminen Milk Marqueen ei millään tavoin häiritse yhteisön kilpailusääntöjen soveltamista, koska komissio ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin Milk Marquea vastaan näiden perusteella.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 57 Heti aluksi on todettava, että toimivan kilpailun ylläpito maataloustuotemarkkinoilla kuuluu yhteisen maatalouspolitiikan ja kyseessä olevan alan yhteisen markkinajärjestelyn tavoitteisiin.
- 58 Vaikka EY 36 artiklassa onkin jätetty neuvoston tehtäväksi määrittää, missä määrin maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan sovelletaan kilpailusääntöjä, jotta otettaisiin huomioon näiden tuotemarkkinoiden erityinen tilanne, on kuitenkin niin, että tässä määräyksessä vahvistetaan se periaate, että yhteisön kilpailusääntöjä sovelletaan maatalousalalla.

- 59 Tätä päätelmää tukee niin asetuksen N:o 26 ensimmäinen perustelukappale kuin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jonka mukaan yhteiset markkinajärjestelyt perustuvat avoimien markkinoiden periaatteelle, jonka mukaan jokaisella tuottajalla on vapaa pääsy näille markkinoille toimivan kilpailun ehdoilla (ks. mm. asia 83/78, Pigs Marketing Board, tuomio 29.11.1978, Kok. 1978, s. 2347, Kok. Ep. IV, s. 265 ja asia C-281/87, komissio v. Kreikka, tuomio 29.11.1989, Kok. 1989, s. 4015, 16 kohta).
- 60 Lisäksi kilpailun tärkeys maito- ja maitotuotealan yhteisen markkinajärjestelyn alalla ilmenee selvästi asetuksen N:o 804/68 25 artiklan 3 kohdan a alakohdasta, jossa säädetään, että kun jäsenvaltiolle annetaan lupa myöntää kansalliselle järjestölle saman artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä oikeuksia, on valvottava, että näiden oikeuksien ”käyttö vaikuttaa maatalousalan kilpailuun ainoastaan siinä määrin, kuin on ehdottoman tarpeellista”.
- 61 Kun maataloustuotantoalojen yhteiset markkinajärjestelyt eivät siis saa aikaan tilaa, jossa ei ole kilpailua, on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kilpailua koskevaa yhteisön oikeutta ja kansallista lainsäädäntöä sovelletaan rinnakkain, koska rajoittavia järjestelyjä tarkastellaan yhteisön oikeudessa ja kansallisessa oikeudessa eri näkökulmista. Kun EY 81 ja EY 82 artiklassa käsitellään kilpailunrajoituksia niiden esteiden kannalta, joita kyseisistä järjestelyistä voi aiheutua jäsenvaltioiden väliselle kaupalle, kansallisissa lainsäädännöissä, joihin vaikuttavat niille ominaiset näkökohdat, tarkastellaan kilpailunrajoituksia ainoastaan näiden kansallisille lainsäädännöille ominaisten näkökohtien kannalta (ks. em. asia Wilhelm ym., tuomion 3 kohta ja yhdistetyt asiat 253/78 ja 1/79—3/79, Giry ja Guerlain ym., tuomio 10.7.1980, Kok. 1980, s. 2327, 15 kohta).
- 62 Milk Marquen ja NFU:n esittämiä perusteluita siitä, että mainittu oikeuskäytäntö ei sovellu alalle, jota maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely koskee, ei voida hyväksyä.

- 63 On tosin selvää, että kun kyseistä alaa koskee yhteinen markkinajärjestely, ja varsinkin kun sitä koskee sellainen yhteinen markkinajärjestely, joka perustuu yhteiseen hintajärjestelmään, jäsenvaltioiden on pidätyttävä tällä alalla sellaisten toimien antamisesta, jotka saattaisivat poiketa markkinajärjestelystä tai vahingoittaa sitä (ks. mm. asia 111/76, Van den Hazel, tuomio 18.5.1977, Kok. 1977, s. 901, 13 kohta; em. asia Pigs Marketing Board, tuomion 56 kohta ja asia C-462/01, Hammarsten, tuomio 16.1.2003, Kok. 2003, s. I-781, 28 kohta). Jäsenvaltiot eivät saa enää yksipuolisesti kansallisilla säännöksillä puuttua hinnanmuodostusmekanismiin, kun hintoihin sovelletaan saman tuotantovaiheen tai kaupan osalta yhteistä markkinajärjestelyä (ks. mm. em. asia Toffoli, tuomion 12 kohta).
- 64 Kun asiaa tarkastellaan siltä kannalta, että toimivan kilpailun ylläpito on maito- ja maitotuotealan yhteisen markkinajärjestelyn tavoitteena, kuten tämän tuomion 57—60 kohdasta ilmenee, on kuitenkin yhtäältä todettava, että kaikkia jäsenvaltion viranomaisten kansalliseen kilpailulainsäädäntöön perustuvia toimenpiteitä ei voida pitää sellaisena, joilla luonteensa puolesta poiketaan yhteisestä markkinajärjestelystä tai vahingoitetaan sen toimintaa. Toisaalta kansallisten toimenpiteiden, joilla pyritään poistamaan kilpailun vääristyminen, joka aiheutuu kansallisilla markkinoilla maataloustuotantoa harjoittavan osuuskunnan valta-aseman väärinkäytöstä, ei voida suoralta kädeltä katsoa vaikuttavan yhteisön yhteisen markkinajärjestelyn alaiseen hinnanmuodostusmekanismiin 63 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla.
- 65 Jos EY 32—38 artiklaa ja asetuksia N:o 26 ja N:o 804/68 tulkittaisiin siten, että alalla, jota maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely koskee, kansallisilla viranomaisilla ei ole lainkaan toimivaltaa ryhtyä kansallisen kilpailulainsäädännön nojalla toimenpiteisiin, ei olisi käytettävissä mitään keinoa poistaa sellaista kilpailua rajoittavaa toimintaa, jolta puuttuu yhteisötason ulottuvuus.
- 66 Kun otetaan huomioon, että yhteisön kilpailusääntöjen soveltamisala ei ole sama kuin kansallisten kilpailusääntöjen, ei ainoastaan siitä seikasta, että yhteisön

lainsäätäjä on sovittanut yhteen yhteisön maatalouspolitiikan ja yhteisön kilpailupolitiikan EY 36 artiklalla ja asetuksella N:o 26, välttämättä seuraa, että kansallisen kilpailulainsäädännön soveltaminen olisi aina ristiriidassa EY 36 artiklan ja asetuksen N:o 26 kanssa.

- 67 Edellä esitetty huomioon ottaen on todettava, että EY 32—38 artiklaa ja asetuksia N:o 26 ja N:o 804/68 on tulkittava siten, että alalla, jota maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely koskee, kansalliset viranomaiset ovat edelleen lähtökohtaisesti toimivaltaisia soveltamaan kansallista kilpailulainsäädäntöä maidontuottajien osuuskuntaan, jolla on valta-asema kansallisilla markkinoilla.
- 68 Näin ollen on toiseksi tutkittava, mitkä ovat tämän toimivallan rajat ja onko ne ylitetty, kun on ryhdytty pääasiassa kyseessä olevien kaltaisiin toimenpiteisiin.

Jäsenvaltion toimivallan rajat, kun ne ryhtyvät kansallisen kilpailulainsäädännön nojalla toimiin alalla, jota maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely koskee

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

- 69 Milk Marque ja NFU väittävät toissijaisesti, että jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat soveltaa kansallista kilpailulainsäädäntöä alalla, jota maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely koskee, vain siinä tapauksessa, että niiden toiminta on EY 32—38 artiklan ja asetusten N:o 26 ja N:o 804/68 mukaista.

- 70 Valittajat toteavat pääasiassa kyseessä olevien toimien osalta, että ryhtyessään mainittuihin toimenpiteisiin Milk Marquee vastaan kansalliset viranomaiset eivät ottaneet huomioon yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuvia velvoitteitaan eivätkä tavoitehintaa koskevia yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita. Valittajan mielestä Competition Commission ja Secretary of State ovat ottaneet tarkastelussaan huomioon vain FTA:n 83 §:ssä luetellut yleistä etua koskevat kriteerit. Tämän lain soveltamisessa käytetty yleisen edun määrittelmä ei kuitenkaan vastaa EY 33 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita.
- 71 Kansalliset toimenpiteet, joihin pääasiassa on ryhdytty, ovat näin ollen Milk Marquen ja NFU:n mielestä vaarantaneet, häirinneet ja muuttaneet maito- ja maitotuotealan yhteistä markkinajärjestelyä sekä maidon tavoitehintaa.
- 72 Valittajien mielestä mainittujen toimenpiteiden tarkoituksena on nimenomaan ollut riistää Milk Marquen jäseniltä heidän oikeutensa pyrkiä saamaan tavoitehintaa, jossa aineellistuu EY 33 artiklassa mainittujen eri tavoitteiden keskinäinen tasapaino.
- 73 Kansalliset viranomaiset eivät ole valittajien mukaan myöskään asianmukaisesti ottaneet huomioon tuottajien, jalostajien ja kuluttajien kilpailevia intressejä maito- ja maitotuotealan yhteisen markkinajärjestelyn politiikan, tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti eivätkä myöskään tasapainoa, johon asetuksella N:o 804/68 yhteisössä pyritään.
- 74 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus katsoo, että EY 33 artiklaa ei voida tulkita siten, että kansallista kilpailulainsäädäntöä ei voida soveltaa silloin, kun soveltamisen tarkoituksena tai vaikutuksena on se, että tuottajilla ei ole mahdollisuutta nostaa hintojaan. Hallituksen mielestä kansallista toimenpidettä ei voida

pitää pätemättömänä vain sen vuoksi, että sillä ei pyritä EY 33 artiklassa mainittuihin tavoitteisiin. Hallituksen mukaan nämä tavoitteet on sitä vastoin otettava huomioon tasapainoisesti siten, että yhden tavoitteen huomioon ottaminen ei sulje pois muiden tavoitteiden huomioon ottamista (em. asia Biovilac v. ETY, tuomion 16 kohta).

- 75 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus katsoo vielä, että nyt käsiteltävän pääasian kaltaisessa tapauksessa, jolle on luonteenomaista, että valta-asemaa markkinoilla käytetään törkeästi väärin, juuri kansallisen kilpailulainsäädännön soveltamatta jättäminen olisi vastoin yhteisön oikeutta, koska jättäessään käyttämättä niitä keinoja, joita sillä kansallisen kilpailulainsäädännön nojalla on, jäsenvaltio toimii vastoin sitä tavoitetta, että tavaroiden saatavuus varmistetaan (EY 33 artiklan 1 kohdan d alakohta), ja sitä tavoitetta, että taataan kohtuulliset kuluttajahinnat (EY 33 artiklan 1 kohdan e alakohta).
- 76 Lisäksi EY 33 artiklan 1 kohdan b alakohdassa käytetty sana ”näin” ilmaisee Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mukaan selvästi, että maatalousväestön kohtuullinen elintaso on tavoite, johon pitää pyrkiä lisäämällä maataloustuotannon tuottavuutta, joka on saman kohdan a alakohdassa mainittu tavoite.
- 77 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus myöntää, että tuottajilla on oikeus pyrkiä saamaan tavoitehintaa. Maidon hinta määräytyy kuitenkin markkinamekanismien mukaan yhteisen markkinajärjestelmän sääntelemien välineiden puitteissa. Hallitus katsoo, että vaikka jäsenvaltioiden on sallittava tuottajiensa pyrkimykset saada tavoitehintaa, niillä ei ole velvollisuutta sallia sen tapahtuvan laittomin tai kilpailua rajoittavin keinoin. Kansallisen kilpailulainsäädännön soveltaminen erittäin suuren osuuskunnan myyntitapoihin ei hallituksen mielestä vaikuta mitenkään yhteismarkkinoiden asianmukaiseen toimintaan. Poistaessaan kilpailun vääristymät tällaisen lainsäädännön soveltaminen edistää perustamissopimuksessa tarkoitettua ja asetuksella N:o 804/68 säädetyn järjestelmän täytäntöönpanoa.

- 78 DIF ehdottaa, että ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymyksen tähän osaan vastataan, että EY 32—38 artikla, asetus N:o 26/62 ja asetus N:o 804/68 ovat esteenä Yhdistyneen kuningaskunnan kansallisen kilpailulainsäädännön soveltamiselle vain siinä tapauksessa, että tällä soveltamisella on vaikutuksia, jotka ovat ilmeisen selvästi yhteisön oikeuden vastaisia. Yhteisön oikeuden vastaista ei erityisesti ole se, että kansallisessa kilpailulainsäädännössä on otettu käyttöön toimenpiteitä, jotka estävät maidontuottajia saamasta tavoitehintaa lähellä olevaa hintaa sellaisissa tilanteissa, jotka esitetään Competition Commissionin selonteossa, tai jopa kaikissa tilanteissa.
- 79 Komissio toteaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun yhteisö on ottanut käyttöön tiettyä maataloustuotetta koskevan yhteisen markkinajärjestelyn, jäsenvaltiot eivät voi ryhtyä toimenpiteisiin, jotka voivat haitata mainitun järjestelyn toimintaa. Mistään tällaisesta ei nyt pääasiassa olekaan kysymys. Komission mielestä toimenpiteet, joihin jäsenvaltion viranomaiset ovat ryhtyneet rajoittaakseen maito- ja maitotuotealan yrityksen määräävää markkina-asemaa, jota yrityksen on todettu käyttävän yleisen edun vastaisesti, ei voida pitää lähtökohtaisesti mainitun alan yhteistä markkinajärjestelyä koskevaa sääntelyä haittaavana. Asetus N:o 804/68 ei ole esteenä sille, että toimivaltaiset kansalliset kilpailuviranomaiset ryhtyvät näissä olosuhteissa sellaisiin toimenpiteisiin, joista pääasiassa on kyse.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 80 On todettava, kuten tämän tuomion 63 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että silloin kun tietyllä alalla on annettu asetus yhteisestä markkinajärjestelystä, jäsenvaltioilla on velvollisuus pidättäytyä sellaisten toimien toteuttamisesta, jotka saattaisivat poiketa markkinajärjestelystä tai vahingoittaa sitä.

- 81 Toisaalta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että myös kilpailua koskevien perustamissopimuksen määräysten osalta EY 36 artiklassa asetetaan yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet ensisijaisiksi kilpailupolitiikan tavoitteisiin nähden (ks. vastaavasti asia 139/79, Maizena v. neuvosto, tuomio 29.10.1980, Kok. 1980, s. 3393, 23 kohta ja edellä mainittu asia Saksa v. neuvosto, tuomion 61 kohta).
- 82 Pääasiassa kyseessä olevien kaltaisten toimenpiteiden osalta on todettava, että on selvää, että niillä ei poiketa maito- ja maitotuotealan yhteistä markkinajärjestelyä koskevan sääntelyn nimenomaisesta säännöksestä.
- 83 On siis tutkittava, aihetutuuko näistä toimenpiteistä, kun otetaan huomioon niiden tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot, kyseisten yhteisissä markkinajärjestelyissä käytettyjen mekanismien toimintaa estäviä vaikutuksia (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 36/80 ja 71/80, Irish Creamery Milk Suppliers Association ym., tuomio 10.3.1981, Kok. 1981, s. 735, Kok. Ep. VI, s. 29, 19 kohta).
- 84 Tältä osin on todettava, että kuten asiakirjoista ilmenee, pääasiassa kyseessä olevilla kansallisilla toimenpiteillä pyritään heikentämään Milk Marquen markkinavoimaa sekä sen mahdollisuuksia korottaa tuottajäsentensä maidon hintaa yli kilpailuun perustuvan hintatason, ja näin tehtäessä pyritään palvelemaan sekä tuottajien että kuluttajien etuja.
- 85 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on aikaisemmin katsonut, maito- ja maitotuotealan yhteisiin markkinajärjestelyihin sisältyvien mekanismien pääasiallisena tarkoituksena on sellaisen hintatason saavuttaminen tuotanto- ja tukkuportaassa, jossa otetaan samanaikaisesti huomioon sekä yhteisön kyseisen alan kokonaisu-tuotannon että kuluttajien edut ja jolla varmistetaan tarjonta kannustamatta silti liikatuotantoon (ks. em. asia Irish Creamery Milk Suppliers Association ym., tuomion 20 kohta).

- 86 Kyseisen yhteisen markkinajärjestelyn tavoitteita ei tämän vuoksi vaaranneta pääasiassa kyseessä olevien kaltaisilla kansallisilla toimenpiteillä, koska ne eivät sellaisenaan vaikuta hinnanmuodostukseen vaan niiden tarkoituksena on turvata hintamekanismin toiminta siten, että saavutetaan sellainen hintataso, joka palvelee sekä tuottajien että kuluttajien etua.
- 87 Mitä tulee siihen, ovatko pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset kansalliset toimenpiteet vastoin yhteisön asiaa koskevaa sääntelyä sen vuoksi että Milk Marquen tuottajajäsenten saama hinta maidosta oli asetuksella N:o 1190/97 vahvistettua tavoitehintaa alempi ennen kansallisten viranomaisten puuttumista asiaan, on todettava, ettei tämä seikka yksin riitä tekemään näistä toimista laittomia yhteisön oikeuden kannalta.
- 88 Ensinnäkin tämän tyyppinen ohjehinta on yhteisön poliittinen tavoite, eikä se takaa kaikille tuottajille kaikissa jäsenmaissa sitä, että he saavat tavoitehintaa vastaavan tulon.
- 89 Toiseksi on todettava, kuten tämän tuomion 57—60 kohdasta ilmenee, että koska toimivan kilpailun ylläpito kuuluu maito- ja maitotuotealan yhteisen markkinajärjestelyn tavoitteisiin, asetuksen N:o 804/68 3 artiklan 1 kohtaa ei voida tulkita siten, että maidontuottajilla on oikeus pyrkiä saamaan tavoitehintaa vastaava hinta millä keinolla hyvänsä, mukaan lukien mahdollisesti väärinkäytön luonteiset ja kilpailua rajoittavat keinot.
- 90 Milk Marque ja NFU näyttävät kuitenkin perusteluissaan viittaavan siihen, että Competition Commissionin selonteossa ja sitä seuranneissa Secretary of Staten päätöksissä ei ole otettu huomioon sitä, että eräs yhteisen maatalouspolitiikan

tavoitteista on taata maatalousväestölle kohtuullinen elintaso erityisesti lisäämällä maataloudessa työskentelevien henkeä kohti laskettuja tuloja, ja on sen sijaan liiaksi korostettu tavoitetta taata kohtuulliset kuluttajahinnat.

- 91 Tältä osin on todettava, että yhteisön toimielinten on EY 33 artiklassa lueteltuihin tavoitteisiin pyrittäessä huolehdittava näiden tavoitteiden jatkuvasta yhteensovittamisesta, mikä voi olla välttämätöntä sen vuoksi, että erikseen tarkasteltuina tavoitteet saattavat olla keskenään ristiriitaisia. Suorittaessaan tätä yhteensovittamista yhteisön toimielimet eivät voi tosin korostaa jotain näistä tavoitteista siinä määrin, että muiden tavoitteiden saavuttaminen käy mahdottomaksi, mutta ne voivat antaa jollekin näistä tavoitteista väliaikaisesti sen etusijan, jota päätöksen kohteena olevat taloudelliset seikat tai olosuhteet edellyttävät (ks. vastaavasti em. asia Vandemoortele v. komissio, tuomion 20 kohta).
- 92 Vaikka tämä oikeuskäytäntö koskee yhteisön toimielinten toimintaa maatalouden yhteisen markkinajärjestelyn alalla, se soveltuu siitä huolimatta analogisesti kansallisten viranomaisten toimintaan niiden käyttäessä sitä toimivaltaa, joka niille on annettu kansallisen kilpailupolitiikan alalla. Koska, kuten tämän tuomion 80 ja 81 kohdasta ilmenee, näiden viranomaisten on toiminnassaan otettava huomioon EY 33 artiklassa ilmaistut yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet, niiden on myös sovitettava yhteen nämä mahdollisesti keskenään ristiriitaiset tavoitteet.
- 93 Jotta tässä tapauksessa voidaan vastata kysymykseen, ovatko Competition Commission selonteossaan ja Secretary of State päätöksissään sovittaneet asianmukaisesti yhteen EY 33 artiklassa tarkoitetut tavoitteet vai ovatko ne sitä vastoin korostaneet tavoitetta taata kohtuulliset kuluttajahinnat siinä määrin, että muiden tavoitteiden saavuttaminen käy mahdottomaksi, edellyttää se, että on tutkittava perusteellisesti erityisesti kyseisenä ajanjaksona Yhdistyneen kuning-

gaskunnan maitomarkkinoilla valinnut tilanne ja riidanalaisten toimenpiteiden käyttöönotosta aiheutuneet vaikutukset näihin markkinoihin. Sen tutkiminen edellyttää välttämättä pääasian tosiasioiden arviointia, joka kuuluu ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle.

- 94 Edellä esitetyn perusteella on ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastattava, että EY 32—38 artiklaa ja asetuksia N:o 26 ja N:o 804/68 on tulkittava siten, että alalla, jota maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely koskee, kansalliset viranomaiset ovat lähtökohtaisesti edelleen toimivaltaisia soveltamaan kansallista kilpailulainsäädäntöä kansallisilla markkinoilla valta-asemassa olevaan maidontuottajien osuuskuntaan.

Kun toimivaltaiset kansalliset viranomaiset toimivat alalla, jota maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely koskee, niiden on pidättäydyttävä kaikesta sellaisista toimenpiteistä, jotka saattaisivat poiketa yhteisestä markkinajärjestelystä tai vahingoittaa sitä.

Alalla, jota koskee maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely, toimivaltaisten kansallisten kilpailuviranomaisten tällaiset toimenpiteet eivät erityisesti saa aiheuttaa vaikutuksia, jotka haittaavat tässä yhteisessä markkinajärjestelyssä käytettyjen mekanismien toimintaa. Yksinomaan se seikka, että meijeri-osuuskunnan saama hinta maidosta oli tavoitehintaa alempi ennen toimivaltaisten kansallisten kilpailuviranomaisten puuttumista asiaan, ei riitä kuitenkaan tekemään näiden viranomaisten mainittuun osuuskuntaan kohdistuvista, kansalliseen lainsäädäntöön perustuvista toimenpiteistä yhteisön oikeuden vastaisia.

Tällaiset toimet eivät myöskään saa vaarantaa EY 33 artiklan 1 kohdassa määriteltyjä yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita. Tältä osin kansallisten toimi-

valtaisten kilpailuviranomaisten on tarvittaessa huolehdittava EY 33 artiklassa tarkoitettujen, mahdollisesti keskenään ristiriitaisten tavoitteiden kannalta tarpeellisesta yhteensovittamisesta antamatta kuitenkaan jollekin näistä tavoitteista niin suurta merkitystä, että muiden tavoitteiden saavuttaminen käy mahdottomaksi.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

- 95 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, onko asetuksen N:o 804/68 3 artiklan 1 kohdassa säädetty tavoitehinnan tarkoitus sellainen, että toimivaltaiset kansalliset kilpailuviranomaiset eivät voi käyttää tätä tavoitehintaa tutkiessaan maatalousyrittäjien markkinavoimaa vertaamalla tavoitehintaan todellisten hintojen vaihtelua.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

- 96 Milk Marque väittää, että tavoitehinnan tarkoitus on sellainen, että se estää kansallisia viranomaisia käyttämästä sitä yhteisestä maatalouspolitiikasta aiheutuvien todellisten hintavaihteluiden osoittajana. Koska lisäksi meijeri-osuuskuntien saama hinta on ollut jatkuvasti alhaisempi kuin tavoitehintaa, kansalliset viranomaiset eivät voi tehdä sen perusteella, että nämä hinnat ovat jollain hetkellä lähempänä tavoitehintaa kuin toisena ajankohtana, sitä päätelmää, että kyseisellä yrityksellä on markkinavoimaa.
- 97 DIF ja komissio katsovat sekä Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus katsoo toisijaisesti, että mikään yhteisön oikeussääntö ei estä jäsenvaltioiden viran-

omaisia käyttämästä asetuksessa N:o 804/68 tarkoitettua tavoitehintaa todellisten hintojen vaihtelun historiallisena vertailukohtana tai tilastollisiin, vertaileviin tai ekonometrisiin tarkoituksiin.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 98 On muistutettava, että asetuksen N:o 804/68 3 artiklan 2 kohdan mukaan tavoitehintaa on se hinta, joka pyritään varmistamaan tuottajien myymän maidon kokonaismäärälle markkinointivuoden aikana yhteisössä ja sen ulkoisilla markkinoilla tarjoutuvien myyntimahdollisuuksien mukaan.
- 99 Kun tätä säännöstä tarkastellaan EY 33 artiklan 1 kohdan valossa, käy ilmi, että tavoitehinnan keskeisenä tarkoituksena on määritellä yhteisön tasolla toivottavana pidettävä tasapainopiste niiden kahden tavoitteen välillä, jotka ovat kohtuullisen elintason takaaminen maatalousväestölle ja kohtuullisten kuluttajahintojen takaaminen.
- 100 Se, että toimivaltaiset kansalliset kilpailuviranomaiset käyttävät tavoitehintaa tutkiessaan maatalousyrityksen markkinavoimaa kansallisilla markkinoilla, ei vaikuta mitenkään tavoitehinnan keskeiseen tehtävään.
- 101 Yhteisön primaarioikeudessa tai johdetussa oikeudessa ei ole muutoinkaan oikeussääntöä, jolla kielletään käyttämästä tavoitehintaa tällä tavoin.

- 102 Toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksen N:o 804/68 3 artiklan 1 kohdassa säädetyn tavoitehinnan tarkoitus ei estä sitä, että toimivaltaiset kansalliset kilpailuviranomaiset käyttävät tätä tavoitehintaa tutkiessaan maatalousyrittäjien markkinavoimaa vertaamalla tavoitehintaan todellisten hintojen vaihtelua.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

- 103 Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, ovatko EY 28—30 ja/tai EY 49 artikla esteenä sille, että soveltaessaan kansallista kilpailulainsäädäntöä jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltävät meijeri-
osuuskuntaa, jolla on valta-asema markkinoilla, tekemästä sopimuksia sen jäsenten tuottaman maidon jalostamiseksi osuuskunnan lukuun, kun tämä kieltö kattaa myös jalostuksen muissa jäsenvaltioissa.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

- 104 Milk Marque ja NFU katsovat, että Competition Commissionin ehdottamiin ja Secretary of Stateen hyväksymiin toimenpiteisiin sisältyi vaatimus, jonka mukaan Milk Marque ei enää tee sopimusjalostusjärjestelyjä muutoin kuin hätätapauksessa ja tapauksissa, joissa se on ainoa vaihtoehto maidon hävittämisen välttämiseksi. Tällainen vaatimus rajoittaisi raakamaidon vientiä Yhdistyneestä kuningaskunnasta tai maitotuotteiden tuontia ja vientiä jäsenmaasta toisiin jäsenmaihiin. Valittajien mukaan tämä on EY 28 ja EY 29 artiklan vastaista. Koska tämä toimenpide velvoittaa Milk Marquen käyttämään vain Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevien jalostusyrittäjien palveluja, tämä toimi on näin ollen myös EY 49 artiklan vastainen rajoitus.

- 105 Milk Marquen ja NFU:n mukaan mainittuja toimenpiteitä ei voida perustella EY 30 ja EY 46 artiklassa tarkoitetulla tavalla, koska puhtaasti taloudellisia tavoitteita, joihin Secretary of State vetoaa, ei voida pitää sellaisina syinä, joiden vuoksi tavaroiden vapaan liikkuvuuden perustavanlaatuisen periaatteen rajoittaminen voisi olla oikeutettua (asia 288/83, komissio v. Irlanti, tuomio 11.6.1985, Kok. 1985, s. 1761, 28 kohta; asia C-288/89, Stichting Collectieve Antennevoorziening Gouda, tuomio 25.7.1991, Kok. 1991, s. I-4007, Kok. Ep. XI, s. I-343, 11 kohta ja asia C-120/98, Decker, tuomio 28.4.1998, Kok. 1998, s. I-1831, 39 kohta), eikä valittajien mukaan ole myöskään mahdollista vedota perustamissopimuksen poikkeuksiin, koska yhteisö on yhdenmukaistanut tarvittavat toimenpiteet sellaisen erityisen tavoitteen toteuttamiseksi, johon pyritään vetoamalla näihin poikkeuksiin (asia C-5/94, Hedley Lomas, tuomio 23.5.1996, Kok. 1996, s. I-2553, 18 kohta), eli tässä tapauksessa yhteisö on vahvistanut tavoitehinnan ja ottanut käyttöön maito- ja maitotuotealan yhteisen markkinajärjestelyn.
- 106 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus katsoo sitä vastoin, että vaikka kolmannessa ennakkoratkaisukysymyksessä mainitut toimet rajoittaisivat tavaroiden vapaata liikkuvuutta tai palvelujen tarjoamisen vapautta, tämä rajoitus on erotuksetta sovellettava. Näin ollen se on oikeutettavissa usealla oikeuskäytännössä hyväksytyllä perusteella, kuten vilpillisen kilpailun kiellolla, hyvän kauppatavan suojaamisella ja kuluttajien suojelulla. Competition Commissionin suorittaman huolellisen tarkastelun valossa Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ei näe mitään syytä epäillä, etteikö näihin vilpittömiin ja laillisiin tavoitteisiin olisi pyritty vain oikeasuhteisin keinoin.
- 107 DIF viittaa muun muassa edellä mainitussa asiassa 237/82 Jongeneel Kaas ym., 7.2.1984 annettuun tuomioon (Kok. 1984, s. 483, Kok. Ep. VII, s. 469) ja asiassa 229/83, Leclerc ja Thouars Distribution, 10.1.1985 annettuun tuomioon (Kok. 1985, s. 1, Kok. Ep. VIII, s. 1) ja toteaa, että kansalliset toimet, joilla kielletään Milk Marqueta toimittamasta maitoa jalostettavaksi sen lukuun joko Yhdistyneessä kuningaskunnassa tai muissa jäsenvaltioissa, eivät ole EY 28 ja EY 30 artiklan nojalla kiellettyjä, koska ne ovat erotuksetta sovellettavia. Ne eivät kohtele eri tavalla Yhdistyneen kuningaskunnan sisäistä kauppaa eivätkä

sen vientikauppaa antamalla erityisiä etuja brittiläiselle tuotannolle tai brittiläisille maitomarkkinoille. Tavaroiden vapaata liikkuvuutta yhteisössä koskevat säännöt eivät estä kansallisen kilpailulainsäädännön soveltamista näissä olosuhteissa ja tällä tavoin.

108 Sen osalta, ovatko käsiteltävänä olevat toimenpiteet palvelujen tarjoamisen vapautta koskevien perustamissopimuksen säännösten mukaisia, DIF viittaa asiassa 33/74, Van Binsbergen, 3.12.1974 annettuun tuomioon (Kok. 1974, s. 1299, Kok. Ep. II, s. 385, 12 kohta), asiassa 96/85, komissio, vastaan Ranska, 30.4.1986 annettuun tuomioon (Kok. 1986, s. 1475, 10 ja 11 kohta) ja asiassa C-76/90, Säger, 25.7.1991 annettuun tuomioon (Kok. 1991, s. I-4221, 12 kohta) ja päätelee, että kuten nyt kyseessä olevassa tapauksessa, kun kansallisessa kilpailulainsäädännössä säädetyn kaltaisia objektiivisia kriteerejä on sovellettu syrjimättömällä tavalla ja kun niillä pyritään markkinoiden kehittämiseen ja kuluttajien suojaamiseen, tällaista soveltamista ei voida pitää EY 49 ja EY 55 artiklan vastaisena.

109 Komissio viittaa edellä mainitussa asiassa Leclerc ja Thouars Distribution annettuun tuomioon ja toteaa, että sellaiset toimet, joista on kyse pääasiassa, eivät kuulu EY 28 artiklan soveltamisalaan, koska kyseessä olevat tuotteet on viety ainoastaan takaisintuontitarkoituksessa tällaisen kansallisen lainsäädännön kiertämistä varten. Mainitut toimet eivät ole komission mielestä myöskään EY 29 artiklan vastaisia, koska ne eivät rajoittaneet erityisesti vientivirtoja eivätkä kohdelleet eri tavalla valtion sisäistä kauppaa ja sen vientikauppaa.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

110 Alustavasti on todettava, että maidon jalostamista ei voida pitää EY 50 artiklassa tarkoitettuna palvelujen suorittamisena, koska se johtaa suoraan aineellisen esineen valmistamiseen, joka on tarkoitettu myytäväksi tavarana. EY 50 artiklan mukaan palveluilla tarkoitetaan suorituksia, joista tavallisesti maksetaan korvaus

ja joita määräykset tavaroiden, pääomien tai henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta eivät koske (ks. vastaavasti asia 18/84, komissio v. Ranska, tuomio 7.5.1985, Kok. 1985, s. 1339, Kok. Ep. VIII, s. 175, 12 kohta).

- 111 Asiakirjoista käy ilmi, että kolmannessa kysymyksessä tarkoitettut, pääasiassa kyseessä olevat toimenpiteet koskivat vain maidon jalostamista tuotteiksi, joiden omistajana Milk Marque pysyi ja joiden myynnistä tämän jälkeen huolehtisi MMD, Milk Marquen tytäryhtiö. Tämän vuoksi muissa jäsenvaltioissa olevien yrittäjien kanssa tehtyihin jalostussopimuksiin kohdistuvien toimenpiteiden on katsottava tosin kohdistuvan vietyihin tuotteisiin, mutta näiden tuotteiden vienti oli tapahtunut niiden jalostamista ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan takaisin-tuontia varten.
- 112 Näin ollen kolmatta kysymystä on tarkasteltava ainoastaan EY 28—30 artiklan kannalta.
- 113 Ensinnäkin siltä osin, ovatko kolmannessa kysymyksessä tarkoitettut toimet EY 28 artiklassa tarkoitettuja tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä, on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämän määräyksen tarkoituksena on kieltää kaikki sellaiset jäsenvaltion säännökset ja toimenpiteet, jotka voivat tosiasiallisesti tai mahdollisesti rajoittaa yhteisön sisäistä kauppaa suoraan tai välillisesti (ks. mm. asia 8/74, Dassonville, tuomio 11.7.1974, Kok. 1974, s. 837, Kok. Ep. II, s. 349, 5 kohta).
- 114 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä kuitenkin ilmenee myös, että jäsenvaltiolla on oikeus ryhtyä toimenpiteisiin sen estämiseksi, että sen kansalaiset vedoten perustamissopimuksella luotuihin oikeuksiin yrittävät vilpillisesti välttää kan-

sallisen lainsäädännön soveltamisen (ks. erityisesti palvelujen tarjoamisen vapauden osalta em. asia Van Binsbergen, tuomion 13 kohta, asia C-148/91, Veronica Omroep Organisatie, tuomio 3.2.1993, Kok. 1993, s. I-487, Kok. Ep. XIV, s. I-17, 12 kohta ja asia C-23/93, TV10, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-4795, Kok. Ep. XVI, s. I-161, 21 kohta; sijoittautumisvapauden osalta asia 115/78, Knoors, tuomio 7.2.1979, Kok. 1979, s. 399, Kok. Ep. IV, s. 321, 25 kohta, asia C-61/89, Bouchoucha, tuomio 3.10.1990, Kok. 1990, s. I-3551, 14 kohta ja asia C-212/97, Centros, tuomio 9.3.1999, Kok. 1999, s. I-1459, 24 kohta; sosiaaliturvan osalta asia C-206/94, Paletta, tuomio 2.5.1996, Kok. 1996, s. I-2357, 24 kohta; työntekijöiden vapaan liikkuvuuden osalta asia 39/86, Lair, tuomio 21.6.1988, Kok. 1988, s. 3161, Kok. Ep. IX, s. 481, 43 kohta; yhteisen maatalouspolitiikan osalta asia C-8/92, General Milk Products, tuomio 3.3.1993, Kok. 1993, s. I-779, 21 kohta ja yhtiöoikeuden osalta asia C-367/96, Kefalas ym., tuomio 12.5.1998, Kok. 1998, s. I-2843, 20 kohta).

- 115 Erityisesti tavaroiden vapaan liikkuvuuden osalta on todettava, että yhteisöjen tuomioistuimien on todennut, että rajoittavat toimenpiteet, jotka kohdistuvat tavaroihin, jotka on viety ainoastaan takaisintuontitarkoituksessa kansallisen lainsäädännön kiertämiseksi, eivät ole EY 28 artiklassa tarkoitettuja vaikutukseltaan määrällisiä rajoituksia vastaavia toimenpiteitä (ks. vastaavasti em. asia Leclerc ja Thouars Distribution, tuomion 27 kohta). Näin on oltava myös silloin, kun on kyse tavaroista, jotka on viety takaisintuontitarkoituksessa kansallisen kilpailulainsäädännön kiertämiseksi.
- 116 Tällaisista toimenpiteistä on juuri kyse kolmannessa kysymyksessä.
- 117 Jos kansalliset toimet, joilla kielletään Milk Marqueta tekemästä sopimuksia maidon toimittamisesta jalostettavaksi sen lukuun, koskisivat vain Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimivien yritysten kanssa tehtäviä sopimuksia, Milk Marque olisi voinut tekemällä sopimuksia muissa jäsenvaltioissa toimivien yritysten kanssa kiertää kyseisen lainsäädännön, joka olisi näin tullut tehottomaksi.

- 118 Toiseksi siltä osin, ovatko kolmannessa kysymyksessä tarkoitetut toimet EY 29 artiklassa tarkoitettuja viennin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä, on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällä määräyksellä tarkoitetaan kaikkia sellaisia jäsenvaltion toimenpiteitä, joilla on tarkoituksena rajoittaa erityisesti vientiä ja kohdella eri tavalla jäsenvaltion sisäistä kauppaa ja ulkomaankauppaa ja siten taata erityisiä etuja kyseisen valtion kotimaiselle tuotannolle tai sen sisäisille markkinoille, tai toimenpiteitä, joilla on tällainen vaikutus (ks. mm. asia 155/80, Oebel, 14.7.1981, Kok. 1981, s. 1993, Kok. Ep. IV, s. 177, 15 kohta; em. asia Jongeneel Kaas ym., tuomion 22 kohta ja asia C-388/95, Belgia v. Espanja, tuomio 16.5.2000, Kok. 2000, s. I-3123, 41 kohta).
- 119 On todettava, että tästä ei ole kuitenkaan kyse kolmannessa kysymyksessä tarkoitetuissa, kansallisen kilpailupolitiikan alaan liittyvissä toimissa, joilla rajoitetaan yhden maatalousosuuskunnan kilpailua rajoittavia toimintatapoja ja joita sovelletaan erotuksetta Yhdistyneessä kuningaskunnassa tai muissa jäsenmaissa toimivien yritysten kanssa maidon jalostamisesta tehtyihin sopimuksiin.
- 120 Kolmanteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevat perustamissopimuksen määräykset eivät ole esteenä sille, että soveltaessaan kansallista kilpailulainsäädäntöä jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltävät meijeriosuuskuntaa, jolla on valta-asema markkinoilla, tekemästä sopimuksia sen jäsenten tuottaman maidon jalostamiseksi osuuskunnan lukuun, vaikka tämä kieltö kattaisi myös jalostuksen muissa jäsenvaltioissa.

Neljäs ennakkoratkaisukysymys

- 121 Neljännellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, ovatko EY 12 artikla ja EY 34 artiklan 2 kohdan toinen alakohta esteenä sille,

että jäsenvaltion toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ryhtyvät kansallisen lainsäädännön nojalla pääasiassa kyseessä olevien kaltaisiin toimenpiteisiin meijeriosuuskuntaa vastaan, jolla on valta-asema markkinoilla, kun vertikaalisesti integroituneiden suurten meijeriosuuskuntien toiminta on muissa jäsenvaltioissa sallittua.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

- 122 Milk Marque ja NFU katsovat, että on EY 12 artiklassa ja EY 34 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa määrättyjen syrjintäkiellon periaatteen ja maatalouden yhteisen markkinajärjestelyn vastaista, että kansalliset viranomaiset käyttävät kansallista lainsäädäntöään rajoittaakseen erään tuottajaryhmän, kuten Milk Marquen jäsenien, ryhtymistä maidon jalostukseen, kun rajoitus ei koske muita tuottajia Yhdistyneessä kuningaskunnassa tai muualla Euroopan unionin alueella. Ne korostavat sitä, että pääasiassa kyseessä olevia toimenpiteitä ei sovelleta kaikkiin Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimintaansa harjoittaviin tuottajiin ja eivätkä ne perustu objektiivisiin kriteereihin. Milk Marquen ja NFU:n mukaan mainitut toimenpiteet ovat osa politiikkaa, jota on nimenomaisesti harjoitettu maidonjalostajien eduksi ja Milk Marquen jäsenten vahingoksi.
- 123 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus katsoo, ettei syrjintäkiellon periaate sovellu silloin, kun eri jäsenvaltioiden kansalliset viranomaiset kohtelevat maatalousosuuskuntia eri tavalla, eikä silloin, kun kielletty syrjintä ei tapahdu saman viranomaisen toimesta. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, DIF ja komissio korostavat muun muassa sitä, että yritysten erilainen kohtelu sen perusteella, että yritys käyttää määräävää markkina-asemaansa yleisen edun vastaisesti, ei ole tähän yritykseen kohdistuva syrjivä toimenpide vaan objektiivisesti oikeutettu toimi.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 124 Vaikka EY 12 artiklassa tosin kielletään jäsenvaltioita soveltamasta kansallista kilpailulainsäädäntöään eri tavalla asianomaisten oikeussubjektien kansalaisuuden perusteella, sillä ei kuitenkaan tarkoiteta niitä kohtelun eroavaisuuksia, joita niille henkilöille ja yrityksille, joihin yhteisön oikeutta sovelletaan, aiheutuu eri jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen eroista, mikäli lainsäädännöt koskevat kaikkia niiden soveltamisalaan kuuluvia henkilöitä objektiivisin perustein ja kansalaisuudesta riippumatta (ks. em. asia Wilhelm ym., tuomion 13 kohta).
- 125 Tämän oikeuskäytännön valossa on todettava, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaisten toimien, joiden tarkoituksena on estää meijeriosuuskuntaa laajentamasta toimintaansa maidon jalostustoimintaan sen vuoksi, että sillä on markkinoilla valta-asema ja että se käyttää tähän asemaansa perustuvaa markkinavoimaa yleisen edun vastaisesti, ei voida katsoa olevan kansallisuuden perusteella syrjiviä ainostaan sen seikan perusteella, että muissa jäsenvaltioissa toimii vertikaalisesti integroituneita osuuskuntia.
- 126 Mitä tulee EY 34 artiklan 2 kohdan toisen alakohtaan, on todettava, että tämän määräyksen mukainen syrjintäkielto yhteistä maatalouspolitiikkaa toteutettaessa on vain erityinen ilmaus yleisestä yhdenvertaisuusperiaatteesta, joka edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavalla ja että erilaisia tapauksia ei kohdella samalla tavalla, ellei tällaista eroa voida objektiivisesti perustella (ks. mm. asia 203/86, Espanja v. neuvosto, tuomio 20.9.1988, Kok. 1988, s. 4563, 25 kohta; asia C-15/95, EARL de Kerlast, tuomio 17.4.1997, Kok. 1997, s. I-1961, 35 kohta; asia C-292/97, Karlsson ym., tuomio 13.4.2000, Kok. 2000, s. I-2737, 39 kohta ja asia C-14/01, Niemann, tuomio 6.3.2003, s. I-2279, 49 kohta).

- 127 Tässä tapauksessa riittää, kun todetaan, että kuten ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset toimet perustuvat yleisiin säännöksiin ja ne on toteutettu siksi, että Milk Marquella on markkinoilla valta-asema, jota se on käyttänyt yleisen edun vastaisesti. Tämän vuoksi Milk Marquen kaltainen osuuskunta ei ole sellaisessa tilanteessa, joka on rinnastettavissa muiden maidontuottajien asemaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa tai muissa jäsenvaltioissa.
- 128 Näin ollen neljänteen kysymykseen on vastattava, että EY 12 artikla ja EY 34 artiklan 2 kohdan toinen alakohta eivät estä ryhtymästä pääasiassa kyseessä olevien kaltaisiin toimenpiteisiin sellaista meijeriosuuskuntaa vastaan, jolla on valta-asema markkinoilla ja joka käyttää tätä asemaa yleisen edun vastaisesti, vaikka suurten vertikaalisesti integroituneiden meijeriosuuskuntien toiminta on muissa jäsenvaltioissa sallittua.

Oikeudenkäyntikulut

- 129 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja Euroopan yhteisön komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Divisionin (Crown Office) 31.3.2000 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

- 1) EY 32—38 artiklaa ja tiettyjen kilpailusääntöjen soveltamisesta maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan 4 päivänä huhtikuuta 1962 annettua neuvoston asetusta N:o 26 ja maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 804/68, sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä heinäkuuta 1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1587/95, on tulkittava siten, että alalla, jota maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely koskee, kansalliset viranomaiset ovat lähtökohtaisesti edelleen toimivaltaisia soveltamaan kansallista kilpailulainsäädäntöä kansallisilla markkinoilla valta-asemassa olevaan maidontuottajien osuuskuntaan.

Kun toimivaltaiset kansalliset viranomaiset toimivat alalla, jota maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely koskee, niiden on pidättäydyttävä kaikista sellaisista toimenpiteistä, jotka saattaisivat poiketa yhteisestä markkinajärjestelystä tai vahingoittaa sitä.

Alalla, jota koskee maito- ja maitotuotealan yhteinen markkinajärjestely, kansallisten toimivaltaisten kilpailuviranomaisten tällaiset toimenpiteet eivät saa erityisesti aiheuttaa vaikutuksia, jotka haittaavat yhteisessä markkinajärjestelyssä käytettyjen mekanismien toimintaa. Yksinomaan se seikka, että meijeriosuuskunnan saama hinta maidosta oli tavoitehintaa alempi ennen toimivaltaisten kansallisten viranomaisten puuttumista asiaan, ei kuitenkaan riitä tekemään näiden viranomaisten mainittuun osuuskuntaan kohdistuvista, kansalliseen kilpailulainsäädäntöön perustuvista toimenpiteistä yhteisön oikeuden vastaisia.

Tällaiset toimet eivät myöskään saa vaarantaa EY 33 artiklan 1 kohdassa määriteltyjä yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita. Tältä osin kansallisten toimivaltaisten kilpailuviranomaisten on tarvittaessa huolehdittava EY 33 artiklassa tarkoitettujen, mahdollisesti keskenään ristiriitaisten tavoitteiden kannalta tarpeellisesta yhteensovittamisesta antamatta kuitenkaan jollekin näistä tavoitteista niin suurta merkitystä, että muiden tavoitteiden saavuttaminen käy mahdottomaksi.

- 2) Asetuksen N:o 804/68, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella N:o 1587/96, 3 artiklan 1 kohdassa säädetyn tavoitehinnan tehtävä ei estä sitä, että toimivaltaiset kansalliset kilpailuviranomaiset käyttävät tätä tavoitehintaa tutkiessaan maatalousyrittäjien markkinavoimaa vertaamalla tavoitehintaan todellisten hintojen vaihtelua.
- 3) Tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevat perustamissopimuksen määräykset eivät ole esteenä sille, että soveltaessaan kansallista kilpailulainsäädäntöä jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltävät meijeriosuuskuntaa, jolla on valta-asema markkinoilla, tekemästä sopimuksia sen jäsenten tuottaman maidon jalostamiseksi osuuskunnan lukuun, vaikka tämä kieltö kattaisi myös jalostuksen muissa jäsenvaltioissa.

- 4) EY 12 artikla ja EY 34 artiklan 2 kohdan toinen alakohta eivät estä ryhtymästä pääasiassa kyseessä olevien kaltaisiin toimenpiteisiin sellaista meijeriosuuskuntaa vastaan, jolla on valta-asema markkinoilla ja joka käyttää tätä asemaa yleisen edun vastaisesti, vaikka suurten vertikaalisesti integroituneiden meijeriosuuskuntien toiminta on muissa jäsenvaltioissa sallittua.

Wathelet	Schintgen	Timmermans
Gulmann	Edward	La Pergola
Jann	Skouris	Macken
Colneric	Cunha Rodrigues	

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä syyskuuta 2003.

R. Grass

kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias

presidentti